Milka Nikolić (Kragujevac)

IZ SRPSKE LITERARNE ONOMASTIKE: IMENA MUŽJAKA GOVEČETA (*BOS TAURUS*) U ZBIRCI PESAMA *ŽIVO BLAGO* RADENKA STANIĆA

FROM THE SERBIAN LITERARY ONOMASTICS: THE MALE CATTLE PROPER NAMES (*BOS TAURUS*) IN THE POETRY COLLECTION *LIVING TREASURE* BY RADENKO STANIĆ

The paper discusses the use of proper names of male cattle (*Bos taurus*) in the poetry collection *Living Treasure* (*Živo blago*, 1997) by Radenko Stanić. The author used the real proper names for purebred cattle in the literary text, describing oxen, cows, and other domestic animals on farms in the verses. The goal of the paper is to extract the inventory of zoonyms which are used to name male cattle, to examine the principles of the poet's choice of zoonymic units, as well as their stylistic functions. The analysis has shown that the inventory of oxen zoonyms is comprised of: (1) traditional proper names, which are present in lexicographical sources, as well as in onomastic studies done in the field; (2) modern proper names, which originate under the influence of the urban culture, film, literature, and comics. What is noticeable is the merging of modern zoonymy into rural zoonymy. The stylistic function of proper nouns for oxen is achieved on a meaningful plan – they contribute to the comic outlook on the world and partake in the linguo-cultural range of the poems.

Key words
zoonym; traditional zoonymy; modern zoonymy; literary onomastics; stylistic function; male cattle proper name (*Bos taurus*)

Ključne reči
zoonim; tradicionalna zoonimija; moderna zoonimija; literarana onomastika; stilistička funkcija; ime mužjaka govečeta (*Bos taurus*)

1. Uvod

Predmet interesovanja u ovom radu su imena mužjaka govečeta (*Bos taurus*) zastupljena u literarnom onomastikonu zbirke pesama Radenka Stanića *Živo blago* (1997). Autor ove neobične knjige, pesnik i veterinar, koji je bio član republičke komisije za takmičenja rasnih goveda, kroz stihove opisuje volove, krave i druge domaće životinje sa farmi centralne Srbije. Zbirka na više od 300 strana sadrži obiman i raznovrstan onomastikon, koji sačinjavaju realna imena životinja, zastupljena u vanliterarnoj stvarnosti. Cilj rada jeste da se izdvoji i klasifikuje inventar zoonima kojima se imenuje mužjak govečeta (*Bos taurus*), da se sprovede semantičko-motivacijska i tvorbena analiza zoonimske građe, da se ispitaju principi pesnikovog izbora zoonimijskih jedinica, kao i njihova stilistička funkcija.[1]

Očekivano je da Stanićevo pesničko delo, slično vanknjiževnoj stvarnosti, koja je pesniku služila kao stvaralački podsticaj, odražava susret tradicionalne (ruralne) zoonimije sa modernom zoonimijom. Literarna onomastika na jednom uzorku imena životinja iz knjige *Živo blago* u određenoj meri može pružiti dvostruki uvid: (1) na planu zoonimijskog inventara – uvid u savremeno stanje zoonimije u modernizovanim ruralnim sredinama, koje su se udaljile od tradicionalnog načina života; (2) na stilističkom planu – uvid u način upotrebe onimijskih jedinica, kao i efekat koji se postiže njihovom upotrebom u poetskom (stihovnom) tekstu.

2. Pristup literarnoj onomastici

Literarna onomastika u slavistici intenzivno se razvija više od pola veka: (1) prvi radovi pojavljuju se pedesetih godina XX veka, a sistematska istraživanja počinju sedamdesetih godina, kada se na primerima konkretnih književnih dela istražuje struktura i estetska funkcija onima; (2) do devedesetih godina XX veka najviše pažnje posvećuje se antroponimiji, a na teorijskom planu razmatra se socijalni aspekt literarnih imena; (3) od devedesetih godina proučavaoci se interesuju za toponimiju i zoonimiju, zatim, unapređuje se teorijsko-metodološki koncept istraživanja (v. Dvořáková, 2010b).[2] U najnovijoj slavistici ispituju se imena u različitim književnim žanrovima (David, 2005; Fetters, 2005; Procházková, 2008; Dvořáková, 2011; Adam, 2013; Kalashnikov, 2016; Odaloš, 2016; Adam, 2017), kao i imena u filmu (Volejník, 2016; Volejník, 2017). Značajno istraživačko polje predstavlja problematika prevođenja literarnih imena (Danowska, 2005; Kalashnikov, 2013; Dvořáková, 2016). U oblasti literarne zoonimije ispitivana su: (1) imena životinja koje se pojavljuju kao junaci u dečjoj književnosti (Nábělková, 1986; Krošláková, 1989); (2) literarna imena krava, pasa i mačaka, kao i njihov odnos prema uobičajenoj zoonimiji (Kosyl, 1996a, 1996b, 1996/1997, 1998a, 1998b).

U serbokroatistici postoji interesovanje za literarnu onomastiku od šezdesetih i sedamdesetih godina XX veka.[3] Imena su istraživana s više aspekata i u različitom obimu u književnim delima pisaca koji su stvarali tokom XX i početkom XXI veka: Miroslav Krleža (Malić, 1964; Čale, 1975), Vidosav Stevanović (Jović, 1975), Vladimir Nazor (Šimunović, 1976), Branko Ćopić (Bjelanović, 1984;

---

1 Pridržavamo se distinkcije između pojmova *ime* i *naziv* (up. Šćepanović, 2000; Šćepanović, 2002; Šćepanović, 2003; Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga, 2008; Novokmet, 2018).

2 O metodologiji literarne onomastike kao naučne discipline, v. Procházková, 2009.

3 Jedan od budućih zadataka onomastike u serbokroatistici jeste istraživanje „literarne zoonimije (od usmene književnosti, najstarijih potvrda u pisanoj književnosti do suvremene literature i dječje književnosti)" (Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga, 2008, s. 42). O dosadašnjim istraživanjima literarne onomastike u serbokroatistici, v. Šćepanović, 2019.

Nenezić, 2014; Spasojević, 2014), Hasan Kikić (Peco, 2007b), Ćamil Sijarić (Peco, 2007a), Bora Stanković (Stošić, 2009), Ivo Andrić (Babić, 2012; Spasojević, 2013), Tihomir Levajac (Kovačević, 2012), Dobrilo Nenadić (Đurović, Spasojević, 2017; Nikolić, 2017). Obuhvaćeni su i pisci vezani za određena dijalekatska područja, kao što su Slobodan Džunić (Bogdanović, 2009b; Lilić, 2009) i Franjo Matetić (Gržinić, 2011). U novije vreme, primenjuje se kognitivnolingvistički pristup u osvetljavanju procesa imenovanja u literarnim delima (Saulan, 2011).[4]

U našem radu se primenjuje stilistički pristup literarnoj zoonimiji. Ako se onimi posmatraju kao stilistička kategorija, onda se ispituju principi izbora i upotrebe, zatim, forma i funkcija onimijskih jedinica, kao i struktura onomastikona u određenom književnom tekstu (Bogdanović, 2009a, s. 5). Stilskom potencijalu imena doprinose sledeće njihove karakteristike: (1) imena učestvuju u akumulativnoj funkciji jezika jer sadrže „koncentriranu i kondenzovanu obavijest"; (2) imena su značenjski slojevita, a njihov semantički sadržaj se ne realizuje zahvaljujući jezičkoj organizaciji diskursa, nego zahvaljujući direktnoj vezi imena sa entitetom na koji se ono odnosi; (3) imena su autonomna i „više stimuliraju iskaz nego ostale klase leksika, čija se značenja tek aktualiziraju u diskursu" (Šimunović, 1985, s. 235–237).

Kako se naglašava u novijim istraživanjima, važno je odrediti semiotičku vrednost imena u okviru literarnog ostvarenja u koji je ono uključeno. „Onomastičko čitanje tako neće biti 'referencijalno', tj. neće se odnositi na izvanjezične činjenice, već će se smjestiti u književni diskurs i zatvoriti u tekst u kojemu se pojavljuju imena" (Saulan, 2011, s. 178). Posmatrano na stilističkom planu, ovde se može govoriti o stilogenosti onimijskih jedinica, tj. o stilskoj vrednosti koja se ostvaruje u konkretnom literarnom delu, u skladu s piščevom poetikom.

3. Inventar, klasifikacija i analiza imena volova

Zbirka pesama *Živo blago* Radenka Stanića sadrži 142 jednorečne jedinice u funkciji imena mužjaka govečeta (*Bos taurus*). Imena volova i bikova koja su u sastavu literarnog onomastikona Stanićeve knjige mogu se smatrati autentičnim imenima koja potiču iz realnog sveta.[5] Metodologija ispitvanja zoonimskog korpusa uključuje tri kriterijuma – semantičko-motivacijski, etimološki i tvorbeni (v. Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga, 2008; Čilaš Šimpraga, Horvat, 2014; Horvat, 2016; Horvat, 2019). U ovom članku prikazujemo rezultate semantičko-motivacijske i tvorbene analize.

---

[4] O imenovanju s kognitivnolingvističkog aspekta, v. Brozović Rončević, Žic Fuchs, 2003–2004.

[5] Literarna imena se mogu razvrstati na: (1) autentična imena u realnom svetu; (2) fiktivna imena u realnom svetu; (3) fiktivna imena u fiktivnom svetu (up. Dvořáková, 2009).

3.1 Rezultati semantičko-motivacijske analize imena volova

Nadevanje imena životinjama podrazumeva da nominator tokom vremena uspostavlja asocijativnu vezu s referentom, a zoonim nastaje izborom karakteristične pojedinosti koja diferencira konkretnu životinju od drugih jedinki (Žugić, 2004, s. 177–178). Semantika imena volova u Stanićevoj zbirci svedoči o prisnom odnosu čoveka i životinje, kao i posebnoj pažnji koja se posvećivala činu imenovanja, tj. pronalaženju najpogodnije pojedinosti kojom će domaćin izdvojiti svaku jedinku. Donoseći rezultate semantičko-motivacijske analize imena krava, u cilju postizanja što višeg nivoa preciznosti u izdvajanju tipova motivacije, Čilaš Šimpraga i Horvat (2014) uspostavljaju sistem od preko 50 kategorija raspoređenih u četiri hijerarhijska nivoa.[6] Preciznosti u opisu zoonima doprinosi to što se svako ime vezuje za jednu dominantnu diferencijalnu odliku govečeta.

Ako se sistem semantičko-motivacijskih kategorija koji daju Čilaš Šimpraga i Horvat (2014) primeni u funkciji svojevrsnog upitnika (modela) na imena volova i bikova iz Stanićeve zbirke, dolazi se do sledećih rezultata.

Izdvajaju se dve najšire kategorije – I. Neposredno motivisana imena i II. Posredno motivisana imena.[7]

I. Neposredno motivisana imena

1. Imena motivisana bojom
1.1. belom bojom: *Belan*, *Belaš*, *Belja*
1.2. žutom bojom: *Žujo*
1.3. zlatnom bojom: *Zlatko*, *Zlatonja*
1.4. crvenom bojom: *Risonja*, *Rudonja*
1.5. sivom bojom: *Sivonja*
1.6. crnom bojom: *Čadonja*, *Galonja*, *Murga*
1.7. mrkom bojom: *Mrkonja*, *Mrkota*
1.8. plavom bojom: *Plavonja*
1.9. šarenilom: *Šarga*

Kako pokazuje analiza Stanićeve zbirke, u funkciji motivacije zoonima javlja se osam boja dlake govečeta (javljaju se uobičajene osnove) – bela (*bel-*), žuta (*žuj-*), zlatna (*zlat-*), crvena (*ris-*, *rud-*), siva (*siv-*), crna (*čad-*, *gal-*, *mur-*), mrka (*mrk-*),

[6] Na primer, jedan niz od četiri kategorije na različitim nivoima hijerarhije – izgleda ovako: (1) *neposredno motivisana imena* (najšira kategorija), u okviru njih su (2) *imena motivisana specifičnim obeležjima na telu ili različitom bojom dela tela* (uža kategorija), njima su obuhvaćena (3) *imena motivisana specifičnim obeležjem* (još uža kategorija), a njima pripadaju (4) *imena motivisana specifičnim obeležjem u obliku cveta* (najuža kategorija).

[7] Posredno motivisana imena „zapravo su metaforička imena koja se temelje na sličnosti životinje s apelativom u osnovi imena" (Čilaš Šimpraga, Horvat, 2014, s. 55).

plava (*plav*-). Izostaje zelena boja. Ime *Šarga* može biti motivisano: (1) šarenilom – potiče od domaće osnove (*šar*-), kako smo ovde razvrstali; (2) žutom bojom – potiče od mađarskog prideva *sárga* (‘žut’) (up. Horvat, 2016, s. 26).

2. Imena motivisana specifičnim obeležjima na telu ili različitom bojom dela tela
2.1. specifičnim obeležjem
2.1.1. obeležjem u obliku cveta: *Cvetko*
2.1.2. obeležjem u obliku pege, mrlje ili pruge: *Balja*, *Bulonja*, *Žeronja*
2.1.3. obeležjem određenoga tipa: *Kitonja*
2.2. različitom bojom dela tela: *Krilonja*, *Ljuban*, *Ramoš*

U prvoj grupi se javljaju potkategorije koje se odnose na obeležja: (1) u obliku cveta na glavi (*cvet*-); (2) u obliku pege, mrlje ili pruge – (a) baljast vo (*balj*-),[8] (b) bulast vo (*bul*-),[9] (c) žerast vo (*žer*-);[10] (3) obeležje određenoga tipa – kita, tj. pramen dlaka na repu (*kit*-). U drugoj grupi su zoonimi motivisani različitom bojom dela tela: (1) u području rebara (krilast vo, *kril*-); (2) na glavi i nogama (ljubast vo, *ljub*-); (3) na plećima (ramast vo, *ram*-) (up. Čilaš Šimpraga, Horvat, 2014, s. 50).

3. Imena motivisana drugim telesnim karakteristikama
3.1. veličinom ili konstitucijom tela: *Balonja*, *Širga*, *Šironja*, *Širov*, *Štark*
3.2. veličinom dela tela ili njegovim specifičnim izgledom: *Bimbo*, *Rogonja*, *Roško*, *Vilaš*, *Vilonja*
3.3. fizičkom manom ili nedostatkom određenoga dela tela: *Šutonja*

Javljaju tri tipa motivacije zoonima: (1) veličina ili konstitucija tela (*šir*-); (2) veličina rogova (*rog*-), kao i specifičan izgled rogova, koji podseća na vile (*vil*-); (3) odsutsvo rogova (*šut*-).[11] Ime *Balonja* se može povezati sa apelativom *bala*, što znači ‘okrugao’, ‘lopta’ (up. Skok, 1971–1974, knj. I, s. 99–100; ERSJ, sv. 2, s. 114–115), čime se upućuje na izgled govečeta. Takvu motivaiju potvrđuju Stanićevi stihovi u kojima se ovaj zoonim pominje. Zoonim *Štark* potiče od nemačke reči *stark* (‘jak’), njime se imenuje goveče snažne konstitucije tela. Ime *Bimbo* je mađarskog porekla, a nadeva se volu s velikim trbuhom (Warchoł, 2007, s. 271).[12]

---

8 Up. *balja* – oveća pega spreda na glavi kod stoke; naziv za baljastu životinju (RSANU, knj. I, s. 278).

9 Up. *bulast* – pokr. koji ima bele belege (za konja, kravu); *bulonja* – naziv za vola belog po trbuhu; (RSANU, knj. II, s. 275, 278).

10 Up. *žeronja* – **a.** ime volu riđe ili sive dlake; mrkosiv vo; mrkožut vo; **b.** ime volu s prugastim šarama; žeronja je šaren vo kad su mu šare prugaste (RSANU, knj. V, s. 352).

11 Ime *Šutonja* može da funkcioniše kao naknadno ime (up. Nikolić – Nikolić, 2017).

12 Mađarski apelativ *bimbó* u značenju ‘bradavica’ ima funkciju motivacije u imenovanju krava (Čilaš Šimpraga, Horvat, 2014, s. 52). Tumačeći motivacijsku funkciju ovog apelativa u imenovanju bikova i volova, Varhol upućuje na značenje ‘pupoljak’ (Warchoł, 2007, s. 79, 271).

4. Imena motivisana ponašanjem, snagom, načinom kretanja, ulogom životinje
4.1. ponašanjem: *Delonja*
4.2. načinom kretanja: *Jorga*

Za zoonim *Delonja* peretpostavljamo da je motivisan rečju turskog porekla *deli*, što znači 'mahnit, silovit' (up. Skok, 1971–1974, knj. I, s. 390; Škaljić, 1973, s. 209). Njime se imenuje goveče određenog, dinamičnog načina ponašanja. Stanićevi stihovi potvrđuju takvu motivaciju. Zoonim *Jorga* je motivisan rečju turskog porekla *jorga*, koja označava načina kretanja kod kojeg životinja podiže istovremeno obe desne ili obe leve noge (up. Skok, 1971–1974, knj. I, s. 783; Škaljić, 1973, s. 373). Dakle, imenuje se goveče specifičnog načina kretanja.

5. Imena motivisana vremenom kad je goveče oteljeno: *Boško*, *Lazarko*, *Mladonja*, *Petkan*, *Ponedeljko*, *Sretkan*, *Suton*, *Veličko*, *Zimonja*, *Zorko*

Zastupljeni su sledeći načini iskazivanja vremena oteljaja: (1) doba dana (*Zorko*); (2) dan u nedelji (*Ponedeljko*, *Sretkan*, *Petkan*); (3) praznik u godišnjem ciklusu (*Boško* – Božić; *Lazarko* – Lazareva subota; *Mladonja* – Mladenci; *Veličko* – Veliki petak); (4) godišnje doba (*Zimonja*). Zoonim *Boško* može da bude hipokoristik od *Boronja*, a može da bude motivisan vremenom oteljaja (up. Šćepanović, 1997, s. 102). Ime *Veličko* može da bude povezano s veličinom celokupnog tela, međutim, kontekst Stanićeve pesme sugeriše da se realizuje motivacija vremenom oteljaja.[13]

II. Posredno motivisana imena

1. Imena motivisana nazivima drugih vrsta životinja ili drugim zoonimima
1.1. imena motivisana nazivima sisara: *Bakonja*, *Jelaš*, *Medonja*, *Zeko*, *Zekonja*
1.2. imena motivisana nazivima ptica: *Galeb*, *Golub*, *Kondor*, *Soko*

Funkciju motivacijskog faktora imaju: (1) nazivi sisara – *Bakonja* (bak, tj. bik, lat. *Taurus*), *Jelaš* (jelen, lat. *Cervus elaphus*), *Medonja* (medved, lat. *Ursus*), *Zeko* i *Zekonja* (zec, lat. *Lepus*); (2) nazivi ptica – *Galeb* (lat. *Larus*), *Golub* (lat. *Colomba*), *Kondor* (lat. *Sarcorhamphus gryphus*), *Soko* (lat. *Falco*). Ovi zoonimi se odnose na: (1) lep izgled životinje (*Galeb*); (2) snagu (*Bakonja*); (3) veličinu tela (*Kondor*); (4) boju (*Medonja*, *Zeko*, *Zekonja*, *Jelaš*, *Golub*, *Soko*). Zoonimi sa osnovom *jel-* mogu se povezati sa određenom bojom, kao i sa specifičnim izgledom rogova.[14]

[13] U jednoj Stanićevoj pesmi pojavljuje se šest imena motivisanih vremenom oteljaja, sledećim redom: *Lazarko*, *Veličko*, *Sretkan*, *Petkan*, *Zorko*, *Ponedeljko* (1997, s. 264).

[14] Up. *jelaš* – vo malo povijenih ili račvastih rogova (RSANU, knj. VIII, s. 719). U terenskim istraživanjima: vo tamnožute boje dlake (Šćepanović, 1997, s. 103); bik tamnosmeđe, *jelaste* boje dlake (Petrović, 2013a, s. 677; Petrović, 2013b, s. 417).

2. Imena motivisana nazivima biljaka: *Boronja*, *Božur*, *Brezonja*, *Jablan*, *Šeboj*

Kao motivacijski faktor u ovoj grupi zoonima učestvuju: (1) nazivi drvenastih biljaka – *Boronja* (bor, lat. *Pinus*), *Brezonja* (breza, lat. *Betula betula*), *Jablan* (lat. *Pupulus pyramidalis*); (2) nazivi zeljastih/žbunastih biljaka – *Božur* (lat. *Paeonia*), *Šeboj* (lat. *Cheiranthus cheiri*). Ovi zoonimi su posredno motivisani: (1) bojom *cveta* (*Božur*, *Šeboj*); (2) veličinom drveta (*Boronja*);[15] (2) bojom kore ili šarom na kori (*Breza*);[16] (3) veličinom drveta i bojom lišća (*Jablan*).[17]

3. Imena motivisana apelativima različitih kategorija
3.1. imena motivisana nazivima predmeta i pojava koji se odnose na boju
3.1.1. na belu boju: *Biser*
3.1.2. na crvenu boju i njene nijase: *Rubin*
3.2. imena motivisana drugim apelativima: *Atom*, *Demon*, *Dinamit*, *Dolar*, *Dukat*, *Grom*, *Herc*, *Lahor*, *Meteor*, *Mistik*, *Super*, *Suton*, *Vulkan*

Zoonimi *Biser* i *Rubin* u Stanićevoj zbirci ukazuju na boju goveda, kao i na odnos nominatora prema životinjama (volovi sa ovim imenima su lepi i dragoceni). Ostali apelativi, kako sugerišu stihovi iz knjige *Živo blago*, odnose se na: (1) vreme kad je goveče oteljeno (*Suton*); (2) način kretanja (*Lahor*); (3) plodnost (*Vulkan*); (4) snagu (*Dinamit*, *Demon*); (5) ugledno poreklo, „pedigre" (*Atom*, *Herc*, *Meteor*); (6) vrednost koju govečetu pripisuje nominator (*Dukat*, *Dolar*, *Grom*, *Mistik*, *Super*).

4. Imena motivisana apelativima koji se primarno odnose na ljude: *Admiral*, *Aga*, *Ban*, *Baron*, *Bećo*, *Beg*, *Brigadir*, *Car*, *Čiča*, *Don*, *General*, *Grof*, *Kavaljer*, *Knez*, *Kockar*, *Kralj*, *Lord*, *Paša*, *Princ*, *Reks*, *Senator*, *Sinovac*, *Vezir*, *Vojvoda*, *Župan*

Stanićeva zbirka obuhvata veliki broj zoonima motivisanih apelativima koji se primarno odnose na ljude. U pitanju su apelativi domaćeg i stranog porekla, među kojima dominiraju nazivi vladarskih i velikoposedničkih titula, vojnih činova, kao i lekseme koje asociraju na bogatstvo, otmenost, snagu, moć. Stihovi u knjizi *Živo blago* sugerišu da su imena volova *Čiča* i *Sinovac* uslovljena rodbinskim odnosima između konkretnih jedinki. Većina ostalih imena volova ukazuje na ponašanje, „držanje" ili karakter životinje. Za ime govečeta *Bećo* treba napomenuti da predstavlja hipokoristik od zoonima *Bećar*,[18] što govori o prisnom odnosu nominatora prema imenovanoj životinji.

---

[15] U terenskim istraživanjima: *Boronja* – krupan bik (Petrović, 2013a, s. 677).

[16] U terenskim istraživanjima: (1) vo po imenu *Jablan* „isti [je] kao i *Zlatonja*", a *Zlatonja* je „vo izrazito žut" (Šćepanović, 1997, s. 103); (2) krupan bik (Petrović, 2013a, s. 677).

[17] Za ime *Brezonja* motivacija može da bude: (1) šara na kori, tj. crna pruga na beloj podlozi (up. Žugić, 2004, s. 182); (2) bela boja kore (Petrović, 2013a, s. 677).

[18] Svi turcizmi koji su u osnovi navedenih zoonima (*aga*, *bećar*, *beg*, *paša*, *vezir*) zabeleženi su u leksikografskoj literaturi (v. Škaljić, 1973).

5. Imena motivisana antroponimima (ličnim imenima): *Adam*, *Duško*, *Džoni*, *Isa*, *Ivan*, *Jan*, *Kristobal*, *Relja*, *Roberto*, *Stojan*, *Uroš*, *Veljko*, *Vil*

Jedan deo ovih muških imena postoji u domaćem onomastikonu (*Adam*, *Duško*, *Ivan*, *Isa*, *Jan*, *Relja*, *Stojan*, *Uroš*, *Veljko*).[19] Ime *Veljko* se može odnositi na veličinu celokupng tela životinje. Drugi deo su strana imena (*Džoni*, *Kristobal*, *Roberto*, *Vil*). Kako sugerišu stihovi iz Stanićeve knjige, novim stranim imenima ističu se novi kvaliteti goveda, takođe, ukazuje se na odnos čoveka prema imenovanim životinjama (visoko vrednovanje i uvažavanje).[20]

6. Imena motivisana toponimima: *Hag*, *Harlem*, *Milano*, *Pacifik*, *Susek*, *Ural*, *Zlatar*

Toponimi pripadju različitim kategorijama – (1) ojkonim (*Hag*, *Harlem*, *Milano*, *Susek*); (2) hidronim (*Pacifik*); (3) oronim (*Ural*, *Zlatar*). *Susek* je selo u Srbiji, poznato po bogatom stočnim fondu i uzgoju rasnih goveda, stoga ovo ime ukazuje na dobro poreklo volova. Slično je i sa imenom planine *Zlatar*. Stihovi iz analizirane zbirke sugerišu da ostali zoonimi ovog tipa ističu strano poreklo imenovanih goveda.

7. Imena motivisana drugim onimima: *Aris*, *Diogen*, *Hanibal*, *Hektor*, *Helios*, *Hogar*, *Homer*, *Klejtus*, *Mars*, *Nobel*, *Solomon*, *Švejk*, *Tel*, *Zevs*

Ova grupa zoonima obuhvata: (1) imena likova iz grčko-rimske mitologije (*Aris*, *Diogen*, *Hektor*, *Helios*, *Mars*, *Zevs*); (2) imena likova iz stripa i književnosti (*Hogar*, *Švejk*); (3) imena ličnosti koje potiču iz evropskog kulturnog nasleđa (*Hanibal*, *Homer*, *Klejtus*, *Nobel*, *Solomon*, *Tel*). Stihovi iz analizirane zbirke pokazuju da se zoonimi ovog tipa odnose na strano poreklo i snagu.

8. Imena motivisana pasminom: *Švajcarac*

Ime vola *Švajcarac* odnosi se na simentalsku rasu goveda, koja se vezuje za Švajcarsku kao zemlju porekla te rasa.

9. Imena motivisana s obzirom na omiljenost kod vlasnika: *Dikonja*, *Dragonja*, *Milonja*

Zbirka *Živo blago* uopšte odslikava prisan odnos čoveka prema životinjama, što posebno dolazi do izražaja kod zoonima motivisanih s obzirom na omiljenost kod vlasnika. Prisnost se, takođe, iskazuje hipokoristicima (*Bećo*, *Zeko*, *Žujo*).

---

[19] Sva ovde navedena muška imena zabeležena su u onomastičkoj literaturi (v. Grković, 1977).

[20] Up. stihove iz Stanićeve zbirke: „Svake godine / stasavaju bikovi novi, / samo stručno oko vidi / koji je od kog bolji. / *Džoni*, *Lord*, *Baron*, […]" (1997, s. 277).

III. Nerazvrstana imena: *Bajer*, *Bek*, *Dik*, *Dirin*

Možemo dati napomenu za ime *Bajer*. Oslanjajući se na podatke dobijene u terenskim istraživanjima za ime *Bajer*, Varhol ukazije na sledeće mogućnosti: (1) povezanost s pridevom *bajan* (‘lep, čudesan, čaroban’), kojim se upućuje na lep izgled govečeta;[21] (2) povezanost s pridevom *baljast*, što podrazumeva da goveče ima oveću pegu spreda na glavi (Warchoł, 2007, s. 78).[22] S druge strane, zoonim *Bajer* se može povezati s apelativom turskog porekla *bair*, *bajer*, *bajir* (‘breg’), što asocira na veličinu ili konstituciju tela.[23]

3.2 Rezultati tvorbene analize imena volova

Prema kriterijumu tvorbene strukture, uopšteno se mogu izdvojiti dve grupe zoonima: „I. asufiksalna imena […] – ona koja su nastala bez (pravog) tvorbenog čina, tj. onimizacijom i transonimizacijom te II. ona koja su nastala tvorbenim činom” (Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga, 2008, s. 53). Imena koja su nastala tovrbenim činom razvrstavaju se u dva tvorbena modela – (1) sufiksacija i (2) pokraćivanje. Rezultate tvorbene analize imena volova iz Stanićeve zbirke navodimo u tabeli, kao što Čilaš Šimpraga i Horvat (2014) navode za imena krava.

Imena nastala onimizacijom
Od imenice: *Admiral*, *Aga*, *Atom*, *Ban*, *Baron*, *Beg*, *Bimbo*, *Biser*, *Božur*, *Brigadir*, *Car*, *Čiča*, *Demon*, *Dinamit*, *Dolar*, *Don*, *Dukat*, *Galeb*, *General*, *Golub*, *Grof*, *Grom*, *Herc*, *Jablan*, *Kavaljer*, *Knez*, *Kockar*, *Kondor*, *Kralj*, *Lahor*, *Lord*, *Meteor*, *Mistik*, *Paša*, *Princ*, *Reks*, *Rubin*, *Senator*, *Sinovac*, *Soko*, *Suton*, *Šeboj*, *Vezir*, *Vojvoda*, *Vulkan*, *Župan*
Od prideva: *Štark*, *Super*
Imena nastala transonimizacijom
Adam, *Aris*, *Diogen*, *Duško*, *Džoni*, *Hag*, *Hanibal*, *Harlem*, *Hektor*, *Helios*, *Hogar*, *Homer*, *Isa*, *Ivan*, *Jan*, *Klejtus*, *Kristobal*, *Mars*, *Milano*, *Nobel*, *Pacifik*, *Relja*, *Roberto*, *Solomon*, *Stojan*, *Susek*, *Švajcarac*, *Švejk*, *Tel*, *Uroš*, *Veljko*, *Ural*, *Vil*, *Zevs*, *Zlatar*

[21] Up. *bajan* – čaroban, divan (RSANU, knj. I, s. 247). Up. odrednicu *bajati* u etimološkim rečnicima (Skok, 1971–1974, knj. I, s. 93; ERSJ, sv. 2, s. 83–84).

[22] Motivacija koju navodi Varhol može se povezati s pojavom tzv. *pučke etimologije*. Do ove pretpostavke dolazimo na osnovu terenskih istraživanja zoonimije na području zapadne Srbije (sela na planinama Zlatibor i Tara). Informatori prema sopstvenom viđenju tumače ime, povezujući ga po glasovnom sklopu sa određenim apelativom (npr. Bajir je bajan vo).

[23] Up. odrednicu *bair* u etimološkim rečnicima (Skok, 1971–1974, knj. I, s. 93; Škaljić, 1973, s. 113; ERSJ, sv. 2, s. 80).

Imena nastala sufiksalnom tvorbom	
-a:	*Balja*, *Jorga*
-an:	*Belan*, *Ljuban*, *Petkan*, *Sretkan*
-aš:	*Belaš*, *Jelaš*, *Vilaš*
-čko:	*Veličko*
-ga:	*Murga*, *Šarga*, *Širga*
-ja:	*Belja*
-ko:	*Boško*, *Cvetko*, *Lazarko*, *Ponedeljko*, *Roško*, *Zlatko*, *Zorko*
-onja:	*Bakonja*, *Balonja*, *Boronja*, *Brezonja*, *Bulonja*, *Čadonja*, *Delonja*, *Dikonja*, *Dragonja*, *Galonja*, *Krilonja*, *Kitonja*, *Milonja*, *Medonja*, *Mladonja*, *Mrkonja*, *Plavonja*, *Risonja*, *Rogonja*, *Rudonja*, *Sivonja*, *Šironja*, *Šutonja*, *Vilonja*, *Zekonja*, *Zimonja*, *Zlatonja*, *Žeronja*
-oš:	*Ramoš*
-ota:	*Mrkota*
-ov:	*Širov*
Imena nastala pokraćivanjem	
*Beć*o, *Zeko*, *Žujo*	

3.3 Zaključni osvrt na analizirane odlike imena volova

Prema tipu motivacije, zastupljene su sledeće semantičko-motivacijske kategorije imena volova:

I. Neposredno motivisana imena
   (1) Imena motivisana bojom dlake govečeta;
   (2) Imena motivisana specifičnim obeležjima na telu (u obliku cveta, pege, mrlje i pruge, u vidu kite), kao i različitom bojom dela tela (u području rebara, na glavi i nogama, na plećima);
   (3) Imena motivisana drugim telesnim karakteristikama, kao što su veličina ili konstitucija tela, veličina dela tela ili njegov specifičan izgled (trbuh, rogovi), nedostak određenoga dela tela (nedostatak rogova);
   (4) Imena motivisana ponašanjem i načinom kretanja životinje;
   (5) Imena motivisana vremenom kad je goveče oteljeno.

II. Posredno motivisana imena
   (1) Imena motivisana nazivima sisara i ptica;
   (2) Imena motivisana nazivima biljaka;
   (3) Imena motivisana apelativima različitih kategorija – nazivima predmeta i pojava koji se odnose na boju, apelativima koji se odnose na vreme oteljaja, način kretanja, plodnost, snagu, ugledno poreklo, vrednost za domaćina;
   (4) Imena motivisana apelativima koji se primarno odnose na ljude;

(5) Imena motivisana antroponimima (ličnim imenima);
(6) Imena motivisana toponimima;
(7) Imena motivisana drugim onimima – imenima likova iz grčko-rimske mitologije, stripa, književnosti, kao i imenima ličnosti iz evropskog kulturnog nasleđa;
(8) Imena motivisana pasminom;
(9) Imena motivisana s obzirom na omiljenost kod vlasnika.

Među najzastupljenije tipove motivacije spadaju (navodimo od frekventnijih ka manje frekventnim): (a) motivacija apelativima koji se primarno odnose na ljude; (b) motivacija bojom dlake govečeta; (c) motivacija drugim apelativima; (d) motivacija antroponimima; (e) motivacija drugim onimima; (f) motivacija drugim telesnim karakteristikama; (g) motivacija vremenom oteljaja.

Prema tvorbenom modelu, zastupljeni su sledeći tipovi imena volova:

I. Imena koja su nastala bez tvorbenog čina
(1) Imena nastala onimizacijom – ovo je veoma produktivan tip tvorbe; u onimizaciji prvenstveno učestvuju imenice, znatno je manje prideva.
(2) Imena nastala transonimizacijom – u ovom tipu tvorbe učestvuju različite kategorije onima; najzastupljeniji su antroponimi, manje je toponima.

II. Imena koja su nastala tvorbenim činom
(1) Imena nastala sufiksalnom tvorbom – ovo je veoma produktivan tvorbeni model; u tvorbi učestvuju imeničke i pridevske osnove (posmatra se prema poslednjem činu tvorbe); najfrekventniji je sufiks *-onja*.
(2) Imena nastala pokraćivanjem – u ovom tipu tvorbe učestvuje mali broj imena od kojih pokraćivanjem nastaju pokraćeničke tvorenice (npr. *Bećar* > *Bećo*), koje se odlikuju hipokorističkim tipom značenja.

4. Stilistička funkcija imena volova

Imena predstavljaju „jake pozicije" u iskazu i „mogu poslužiti kao početna tačka u stilističkom dekodiranju svakog teksta": imena spadaju u stileme, odlikuju se asocijativnim potencijalom, sugerišu simboličke konotacije i pojačavaju estetsku vrednost literarne tvorevine (up. Katnić Bakaršić, 2001, s. 271). Stilistička informacija koju onomastičke jedinice prenose u određenom kontekstu usložnjava se kulturnoistorijskim informacijama koje onimi sadrže nezavisno od konteksta.[24]

[24] Detaljan opis funkcija imena u književnosti, v. Gibka, 2018. O asocijativnoj i ekspresivnoj funkciji imena u književnosti, v. Dvořáková, 2010a; Gibka, 2016.

4.1 Rezultati silističke analize imena volova u zbirci pesama *Živo blago*

U razmatranju stilogenosti imena volova u zbirci pesama *Živo blago* Radenka Stanića treba uzeti u obzir žanrovske odlike ovog literarnog ostvarenja i poetiku njegovog stvaraoca. Na žanrovskom planu, reč je o pesmama u kojima interferiraju naracija i lirski ton: pripoveda se o vrednim stočarima i njihovim domaćinstvima, a život na selu prikazan je u lirskoj atmosferi sreće i blagostanja. Stanićeva poetika zasnovana je na afirmativnom osvetljavanju života na selu, bez ironičnih nijansi. Insistira se na poštovanju prema životinjama, o čemu svedoči i sintagma *živo blago* u naslovu knjige. Jedno od značenja višeznačne lekseme *blago* jeste 'stoka, marva', a izraz *živo blago* koristi se kao opšti naziv za stoku (RSANU, knj. I, s. 602).

Zoonimi u zbirci *Živo blago* nalaze se u kontekstu koji ima visok lingvokulturološki potencijal, što je postignuto brojnim precedentnim iskazima, kao što su ustaljena poređenja, poslovice, blagoslovi, zdravice, odlomci iz narodnih lirskih i autorskih pesama, kao i sentence u biblijskom tonu.[25] Navodimo tipične primere:

(1) „Lepe krave *kao upisane*, / a junice *kao golubice*" (1997, s. 56);
(2) „Zemlja je majka / koja nikad ne umire. / *U crnoj zemlji belo žito rodi*" (1997, s. 30);
(3) „*Zlatnim kašikama mleko srkali* / Svi oni koji su ovo dobro stvarali" (1997, s. 53);
(4) „Ko se od zemlje udalji, / ona će od njega još više. / Starozavetna knjiga piše: *Njivu svoju uredi* / *pa ćeš kuću svoju podignuti*" (1997, s. 131).

U stihovima se pojavljuju narodna verovanja u vezi sa uzgajanjem goveda. Takva se verovanja i danas čuvaju u seoskim sredinama:

(1) „Ne valja mravinjak rasturiti, / Goveda će bežati sa paše" (1997, s. 261);
(2) „Kad se oteli krava, / ne valja davati nikome zajma" (1997, s. 261).

Stihovi posvećeni volovima i bikovima najčešće sadrže i svojevrsne poetske komentare o njihovim imenima. Kako pesme sugerišu, imena životinja imaju poseban značaj za domaćine i zato se imenovanju pristupa veoma promišljeno:

(1) „Očevi krava iz Dragačeva / imaju zvučna strana imena: / *Herc*, *Zevs*, *Helios*, *Hanibal* / *Tel*, *Meteor*, *Harlem*, *Milano* / Prikočite malo! / Otac – kolac, majka je majka / tuđim imenom nećemo krave zvati" (1997, s. 177);
(2) „U selima ispod Kopaonika / bik *Roberto* sad je u modi" (1997, s. 196).

[25] Precedentni iskazi u zbirci *Živo blago* veoma su brojni. Lingvokulturološki okvir ove knjige predstavlja posebnu istraživačku temu.

Ciklus pesama „Za gene nema cene" obuhvata poetske tekstove napisane u humorističkom tonu, a imena volova i bikova učestvuju u ostvarivanju humorističkog efekta. Pesma „Bikovi velikodostojnici" (iz pomenutog ciklusa) sadrži imena nastala prema titulama i apelativnim leksemama koje asociraju na dostojanstveno držanje i plemenito poreklo:

„On je *Aga* i *Admiral* / i bez banovine *Ban*, / a *Beg* se šepuri / zna da je u snazi prvi. / *Vezir* se oko Vezirke mota / hteo bi da je smota. / *Vojvoda* kipti od snage / što mu je priroda dade. / *Grof* u trbuh svoj duva / i snagu svoju čuva. / Evo i *Župana*, *Kneza* i *Kralja* / svaki dukat valja. / *Princ* čeka svoje mesto, / *Car* mu ne ustupa presto" (1997, s. 269).

U pomenutom ciklusu nalaze se pesme u kojima se uz imena bikova daje kratak opis njihovog izgleda, ponašanja ili porekla. Zoonim ima funkciju asocijativnog i smisaonog centra oko kojeg se okuplja niz stihova:

(1) „Imao je bika *Kavaljera*, / beše divnih manira" (1997, s. 269);
(2) „Doveo kršnog bika *Hogara* / visokih grebena, širokih bokova" (1997, s. 271);
(3) „*Hag* se začekićio, *Lahor* lagano hoda, / oba su prava gospoda" (1997, s. 271);
(4) „Evo i *Solomona* iz Starčeva / dignute glave k'o da je knez" (1997, s. 271);
(5) „Za njima još tri diva / bikovi delije / *Reks*, *Isa* i *Senator*" (1997, s. 272);
(6) „Bik *Helios* / bio je pravi kolos / i ded mu *Hektor* beše pravi dasa" (1997, s. 273);
(7) „*Homer* i *Aris* su nove zvezde / kipte od mladosti i snage" (1997, s. 273);
(8) „Ko nas za *Švejka* pita / kažemo da je bio evropska elita" (1997, s. 275);
(9) „I *Rubin* beše / simbol muškosti i snage" (1997, s. 275);
(10) „Lepotan bik *General* / aerodinamičnog izgleda" (1997, s. 276);
(11) „Elegentni *Uroš*, / svakom oku na radost" (1997, s. 276);
(12) „Sa plemenitom glavom / na robusnom telu / kršni *Bimbo*" (1997, s. 276);
(13) „Za *Kockara* nema para. / Kao da je vajan / *Galeb* se šepuri" (1997, s. 276).
(14) „Valja se kao slota / još jedan vredan bik / neobičnog imena *Pacifik*" (1997, s. 276).

Stilogenost literarne onomastike u poetskom tekstu usklađena je sa žanrovskim odlikama stihovne tvorevine uopšte. Pisac nastoji da, zavisno od toga da li se opredelio za vezani stih ili za slobodni stih, uključi imena u pesmu shodno zahtevima ritmičke organizacije. Onimi mogu biti uključeni u postizanje eufonije, a mogu imati ulogu u ostvarivanju fonostilema i grafostilema. Stilistička funkcija imena volova u zbirci pesama *Živo blago* ostvaruje se na smisaonom planu – zoonimi doprinose humorističkom sagledavanju sveta, afirmativno osvetljavaju život stočara i učestvuju u lingvokulturološkom okviru pesama.

4.2 Osvrt na imena volova u srpskoj folklornoj tradiciji i autorskoj književnosti

Osvrnućemo se na najpoznatije primere dela srpske književnosti u kojima se pojavljuju imena volova, uzimajući u obzir folklorno i autorsko stvaralaštvo.

Kako pokazuju etnografska istrživanja, vo ima posebnu ulogu u srpskoj tradicionalnoj kulturi.[26] U narodnoj književnosti izdvaja se lirska pesma objavljena pod naslovom *Čobanka djevojka* u časopisu *Bosanska vila* 1908. godine (br. XXIII/28, s. 446), u kojoj imena volova učestvuju u gradacionom nizanju pesničkih slika:[27] „[…] Kod goveda čobanka djevojka, / izgubila tri vola najbolja: / vola *ždrala* i vola *gavrana* / i *visotu* vola najboljega […]".

Imena volova se javljaju u delima pisaca realističke provenijencije koji su u pripovednoj prozi prikazivali život na selu: (1) Janko Veselinović – *Slike sa sela* (1888); (2) Tadija Kostić – *Na prvoj stazi* (1904); (3) Dušan Radić – *Tako mi*, *planinci* (1939). Književnici upotrebljavaju tradicionalne zoonime u funkciji stilizacije seoskog kolorita (ambijent, govor, težački život i sl.), pri čemu su imena volova najčešće data u govoru junaka: (1) „Ajs, galonja…" (J. Veselinović); (2) „Ojs, sive, šare…" (T. Kostić); (3) „Ojs, Šar!" (T. Kostić). Pomenućemo i poznati roman iz hrvatske književnosti *U registraturi* (1888), koji hronološki pripada XIX veku, a koji se, prema nalazima stilističke kritike, odlikuje modernom frakturom. Ante Kovačić u ovom romanu imenuje goveda, a javljaju se i drugi zoonimi (v. upečatljiv opis borbe petlova). U Kovačićevom romanu, kao i u prethodno pomenutim delima srpskih pisaca, zoonimi se javljaju u situacijama kad junak komunicira sa životinjom: „Plavojko! Riđane! Hoj, na, ajs!" (krava *Plavojka* i junac *Riđan*).

Pripovetka *Jablan* (1902) Petra Kočića predstavlja jedno od najpoznatijih dela srpske književnosti u kome se pojavljuju imena volova (*Jablan* i *Rudonja*). Uvodeći pejzaže u narativ, Kočić je kao modernista upotrebio parabolu o borbi bikova da sugeriše ideal čovekovog jedinstva s prirodom, kao i vrednosti istrajne borbe za prava i identitet. Na kraju, navodimo jedno delo savremene srpske književnosti u kome se pojavljuju imena volova (*Visota* i *Spremota*). Reč je o lirskoj prozi *Ječam i kaloper* (2006) Rajka Petrova Noga, u kojoj se različite kategorije onima, među kojima su imena goveda, javljaju u funkciji oživljavanja sećanja na zavičaj.

---

[26] Određeni običaji u godišnjem prazničnom ciklusu posvećeni su volu. Na primer, na Badnje veče volu se sprema poseben obredni hleb; vo može biti „polaženik na Božić" (Kulišić, Petrović, Pantelić, 1998, s. 103). Vuk Karadžić je među koledarskim pesmama naveo pesmu posvećenu volu: „Cvili, tuži *žeronjica*, koledo! / Sredi noći, polunoći […]" (1972, s. 159).

[27] Petrović je sve lekseme kojima se imenuju životinje u Vukovom *Srpskom rječniku* posmatrao kao onime (2019, s. 11). To se može primeniti na književna dela koja ćemo ovde pomenuti (imena volova napisana su velikim, ali i malim slovom). Etnografske beleške potvrđuju da su u Srbiji tokom XIX veka goveda imala imena (up. Milićević, 1984, s. 31).

5. Zaključak

Analiza imena mužjaka govečeta (*Bos taurus*) zastupljenih u literarnom onomastikonu zbirke pesama Radenka Stanića *Živo blago* (1997) dovodi do sledećih zaključaka o nastanku imena:

(a) Zastupljeni su različiti tipovi motivacije u imenovanju: (1) boja dlake govečeta; (2) specifično obeležje na telu (u obliku cveta, pege, mrlje i pruge, u vidu kite), različita boja dela tela (u području rebara, na glavi i nogama, na plećima); (3) druge telesne karakteristike (veličina ili konstitucija tela, veličina dela tela ili njegov specifičan izgled, nedostak određenoga dela tela); (4) ponašanje i način kretanja; (5) vreme oteljaja; (6) nazivi sisara i ptica; (7) nazivi biljaka; (8) apelativi različitih kategorija – nazivi predmeta i pojava koji se odnose na boju, apelativi koji se odnose na vreme oteljaja, način kretanja, plodnost, snagu, ugledno poreklo, vrednost za domaćina; (9) apelativi koji se primarno odnose na ljude; (10) antroponimi; (11) toponimi; (12) drugi onimi (imena likova iz grčko-rimske mitologije, stripa, književnosti, kao i imena ličnosti iz evropskog kulturnog nasleđa); (13) pasmina; (14) omiljenost kod vlasnika.

(b) Javljaju se tri tvorbena modela u građenju imena – (1) asufiksalna tvorba (onimizacija i transonimizacija), (2) sufiksacija, (3) pokraćivanje.

Na onomastičkom planu se zapaža da inventar zoonima sačinjavaju: (1) tradicionalna imena, koja su zastupljena u leksikografskim izvorima, kao i onomastičkim istraživanjima sprovedenim na terenu; (2) moderna imena, koja nastaju ekspanzijom urbane kulture uopšte, preciznije, nastaju pod uticajem filmskih, televizijskih i književnih ostvarenja, stripa, mitologije, kao i imena poznatih ličnosti iz različitih epoha.

Na stilističkom planu, imena volova u Stanićevoj knjizi funkcionišu unutar smisaonog nijansiranja teksta: (1) doprinose humorističkom i afirmativnom sagledavanju ruralnog sveta i života, bez ironičnih nijansi, ali i bez patetike; (2) učestvuju u lingvokulturološkom okviru pesama, udružujući se sa drugim jedinicama visokog kulturološkog potencijala (ustaljena poređenja, poslovice, blagoslovi, zdravice itd.). Tradicionalni zoonimi se realizuju u svojim uobičajenim značenjima i sa uobičajenom tvorbenom strukturom, bez odstupanja koja bi služila kao sredstvo stilizacije.

Literarni onomastikon pesničke zbirke *Živo blago* usaglašen je sa realnim imenima mužjaka govečeta (*Bos taurus*) na farmama u Srbiji, tj. sadrži autentična imena iz realnog sveta. Na taj način donekle se stiče predstava o principima imenovanja na terenu, što će se ispitati u budućim onomastičkim istraživanjima.

LITERATURA

ADAM, R. (2013): Vlastní iména osob a míst v Raisových povídkách. *Acta onomastica*, LIV, s. 7–14.

ADAM, R. (2017): Autorská produkce literárních proprií: romány Anny Bolavé. *Acta onomastica*, LVIII, s. 6–15.

BABIĆ, M. (2012): Međuzavisnost načina imenovanja likova i vrijednosne tačke gledišta u „Prokletoj avliji" Iva Andrića. *Srpski jezik*, XVII/1−2, s. 81−94.

BJELANOVIĆ, Ž. (1984): Konotativna značenja antroponima Ćopićevih proza. *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, s. 177−198.

BOGDANOVIĆ, N. (2009a): Imenoslovi srpskih pisaca. In: A. Savić Grujić – N. Bogdanović (ur.), *Imenoslovi srpskih pisaca*. Pisci i jezik 2. Niš: Centar za naučna istraživanja SANU i Univerziteta u Nišu, s. 5–6.

BOGDANOVIĆ, N. (2009b): Imenoslov „Medovine" Slobodana Džunića. U: A. Savić Grujić, N. Bogdanović (ur.), *Imenoslovi srpskih pisaca*. Pisci i jezik 2. Niš: Centar za naučna istraživanja SANU i Univerziteta u Nišu, s. 105–125.

BROZOVIĆ RONČEVIĆ, D. – ČILAŠ ŠIMPRAGA, A. (2008): Nacrt za zoonomastička istraživanja (na primjeru imena konja). *Folia onomastica Croatica*, 17, s. 37–58.

BROZOVIĆ RONČEVIĆ, D. – ŽIC FUCHS, M. (2003−2004): Metafora i metonimija kao poticaj u procesu imenovanja. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, s. 91–104.

ČALE, F. (1975): Funkcija osobnog imena u Pirandelovoj i Krležinoj prozi. U: I. Krolo, M. Matković (ur.), *Miroslav Krleža 1973*. Zagreb: JAZU, s. 33–66.

ČILAŠ ŠIMPRAGA, A. – HORVAT, J. (2014): Iz hrvatske zoonimije: imenovanje krava. *Folia onomastica Croatica*, 23, s. 39–75.

DANOWSKA, M. M. (2005): Nazewnictwo w polskim przekładzie „Harry'ego Pottera" J. K. Rowling. *Acta onomastica*, XLVI, s. 22–28.

DAVID, J. (2005): „…Slova jsou hvězdy, jež se zaněcují na temném nebi vědomi." (Literární antroponomyie a toponymie v díle Vladislava Vančury). *Acta onomastica*, XLVI, s. 29–42.

DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2009): Baker Street, Příčná ulice a ulice Mazaných řemeslníků – tři typy urbanonym v beletrii a jejich funkce. *Acta onomastica*, L, s. 80–87.

DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2010a): Asociační funkce vlastních jmen v literatuře. U: J. David, M. Čornejová, M. Harvalik (ur.), *Mnohotvárnost a specifičnost onomastiky*. IV česká onomastická conference. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské university; Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, s. 138–145. [online] <https://kcj.osu.cz/wp-content/uploads/2017/08/COK-sbornik-finalni-verze.pdf>. cit. 2020-01-24.

DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2010b): Česká teorie literární onomastiky. *Acta onomastica*, LI/2, s. 447–452.

DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2011): Ostrov Cohnova rozhodnutí aneb Krajina jmen v románu Bernarda Malamuda Boží milost. *Acta onomastica*, LII, s. 45–54.

DVOŘÁKOVÁ, Ž. (2016): Literární vlastní jména a jejich překlad. *Acta onomastica*, LV, s. 81–91.

ĐUROVIĆ, S. – SPASOJEVIĆ, M. (2017): Stilska funkcija antroponimijskih jedinica u romanu „Vreme kokoški" Dobrila Nenadića. U: M. Kovačević, J. Petković (ur.), *Srpski*

jezik, *književnost*, *umetnost*, knj. 1, *Srpski jezik u komunikativnoj funkciji*. Kragujevac: FILUM, s. 179–188.

ERSJ: *Etimološki rečnik srpskog jezika*, sv. 1–3. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2003–2008.

FETTERS, A: (2005): Jména osob (antroponyma) ve Škvoreckého Zbabělcích. *Acta onomastica*, XLVI, s. 43–50.

GIBKA, M. K. (2016): Two Types of the Expressive Function Served by Characters' Proper Names in „Hari Potter". *Acta philologica*, 49, s. 373–381.

GIBKA, M. K. (2018): The Functions of Characters' Proper Names in *Men at Arms* by Terry Pratchett. *Acta onomastica*, LIX, s. 54–68.

GRKOVIĆ, M. (1977): *Rečnik ličnih imena kod Srba*. Beograd: Vuk Karadžić.

GRŽINIĆ, J. (2011): „Zvoneća svojni" Franje Matetića (povijest u svjetlu onomastičke analize). *Folia onomastica Croatica*, 20, s. 63–99.

HORVAT, J. (2016): Imena konja u Kurelčevu djelu *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.) iz zoonomastičke perspektive. *Rasprave*, Časopis Instituta za hrvatski jezk i jezikoslovlje, 42 (1), s. 21–60.

HORVAT, J. (2019): Jesu li imena ovaca i ovnova *crne ovce* među zoonimima u djelu *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* Frana Kurelca?. *Folia onomastica Croatica*, 28, s. 63–134.

JOVIĆ, D. 1975: Stilogenost ličnih imena i pseudonima (O jeziku i stilu književnoga dela Vidosava Stevanovića). *Lingvostilističke analize*. Beograd: Društvo za srpskohrvatski jezik i književnost, s. 124−134.

KALASHNIKOV, A. (2013): Usual and Occasional Equivalents of Charactonyms: Case--study of Two Translations. *Acta onomastica*, LIV, s. 91–100.

KALASHNIKOV, A. (2016): Arranging the Onymic Space in Dante Alighieri's Divine Comedy: a Classification for Part Inferno. *Acta onomastica*, LVI, s. 93–104.

KARADŽIĆ, V. (1972): *Etnografski spisi*. Beograd: Prosveta.

KATNIĆ BAKARŠIĆ, M. (2001): *Stilistika*. Sarajevo: Naučna i univerzitetska knjiga.

KOSYL, Cz. (1996a): Kynonimy literackie na tle zoonimii uzualnej (część I). *Onomastica*, XLI, s. 153–211.

KOSYL, Cz. (1996b): Nazwy krów w polskiej literaturze pięknej. U: S. Warchoł (ur.), *Systemy zoonimczne w językach słowiańskich*. Księga referatów V Międzynarodowej slawistycznej Konferencji Naukowej (24–27. listopada 1993). Lublin: Wydaw. UMCS, s. 231–244.

KOSYL, Cz. (1996/1997): Nazewnictwo kotów w literaturze pięknej na tle zoonimii uzualnej, cz. 1. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, sectio FF – Philologiae, 14/15, s. 373–386.

KOSYL, Cz. (1997): Kynonimy literackie na tle zoonimii uzualnej (część II). *Onomastica*, XLII, s. 251–270.

KOSYL, Cz. (1998a): Kynonimy literackie na tle zoonimii uzualnej (część III), *Onomastica*, XLIII, s. 309–339.

KOSYL, Cz. (1998b): Nazewnictwo kotów w literaturze pięknej na tle zoonimii uzualnej, cz. 2. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, sectio FF – Philologiae, 16, s. 101–113.

KOVAČEVIĆ, M. (2012): *Lingvostilistika književnog teksta*. Beograd: Srpska književna zadruga, s. 297–309.

KROŠLÁKOVÁ, E. (1989): Mená osôb a zvierat v súčasnej detskej literature. U: M. Majtán (ur.), *Aktuálne úlohy onomastiky z hľadiska jazykovej politiky a jazykovej kultúry*. Zborník príspevkov z 2. československej onomastickej konferencie (6–8. mája 1987 v Smoleniciach). Bratislava: Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, s. 361–367.

KULIŠIĆ, Š. – PETROVIĆ, P. – PANTELIĆ, N. (1998): *Srpski mitološki rečnik*. Beograd: Etnografski institut SANU.

LILIĆ, D. (2009): Struktura imenoslova romana Slobodana Džunića. U: A. Savić Grujić, N. Bogdanović (ur.), *Imenoslovi srpskih pisaca*. Pisci i jezik 2. Niš: Centar za naučna istraživanja SANU i Univerziteta u Nišu, s. 85–104.

MALIĆ, Z. (1964): Vlastita imena kao stilska kategorija „Banketa u Blitvi". U: I. Frangeš, A. Flaker (ur.), *Krležin zbornik*. Zagreb: Institut za nauku o književnosti Filozofskog fakulteta, s. 211–225.

MILIĆEVIĆ, M. Đ. (1984): *Život Srba seljaka*, Beograd: Prosveta.

NÁBĚLKOVÁ, M. (1986): Pes Zagroš a sučka Zadva, vlk Hlt, lev Lev, čmeliak Smeliak – čiže mená hrdinov v detskej literature. *Onomastický zpravodaj ČSAV*, 27, s. 57–82.

NENEZIĆ, S. (2014): Zoonimi u „Bašti sljezove boje". U: B. Tošović (ur.), *Lirski*, *humoristički i satirički svijet Branka Ćopića*, knj. 3, *Ćopićevo modelovanje realnosti kroz humor i satiru*. Grac: Institut za slavistiku Univerziteta „Karl Franc"; Banja Luka: Narodna i univerzitetska biblioteka, s. 433–444.

NIKOLIĆ, M. (2017): Stilistika pripovedanja u stvarnosnoj prozi Dobrila Nenadića. *Srpski jezik*, XXII/1–2, s. 155−174.

NIKOLIĆ, M. – NIKOLIĆ, V. (2017): Motivacija davanja naknadnog imena ovcama (*Ovis aries*) u poemi „Ovce" srpskog pesnika Matije Bećkovića. *Acta onomastica*, LVIII, s. 106–114.

NOVOKMET, S. (2018): Nazivi životinja u nastavi srpskog jezika. *Književnost i jezik*, LXV/1–2, s. 107–120.

ODALOŠ, P. (2016): Literáronymá v Pišťankových Rivers of Babilon. *Acta onomastica*, LVI, s. 166–181.

PECO, A. (2007a): Lično ime u Sijarićevom romanu „Bihorci". *Jezik književnog teksta*. Izabrana djela, VI. Sarajevo: Bosansko filološko društvo, s. 327–337.

PECO, A. (2007b): Stilističke vrijednosti ličnog imena u prozi Hasana Kikića. *Jezik književnog teksta*. Izabrana djela, VI. Sarajevo: Bosansko filološko društvo, s. 238–245.

PETROVIĆ, V. (2013a): Iz zoonimije Jadovnika kod Prijepolja (opšte odlike areala i registar imena). *Srpski jezik*, XVII/1–2, s. 669–687.

PETROVIĆ, V. (2013b): Zoonimski sistem sela Miljevići (kod Prijepolja). *Godišnjak za srpski jezik Filozofskog fakulteta u Nišu*, 13, s. 413–425.

PETROVIĆ, V. (2019): Sistem zoonima u Vukovom *Rječniku*. *Naučne publikacije Državnog univerziteta* u *Novom Pazaru*, 2/1, s. 10–20.

PROCHÁZKOVÁ, Ž. (2008): Hora Zklamání a zátoka Ztroskotání aneb Pomístní jména na ostrově Robinsona Crusoe. *Acta onomastica*, XLIX, s. 294–298.

PROCHÁZKOVÁ, Ž. (2009): Problémy metodologie literární onomastiky. U: M. Ivanová, M. Ološtiak (eds.), *Varia XVIII*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej university – Slo-

venská jazykovedná spoločnosť při SAV, s. 565–578. [online] <https://www.researchgate.net/publication/335827139_Problemy_metodologie_literarni_onomastiky>. cit. 2020-01-24.

RSANU: *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*, knj. I–XIX. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 1959–2014.

SAULAN, D. (2011): Leksička analiza mitopoetskog imenovanja u *Revizoru* N. V. Gogolja. *Folia onomastica Croatica*, 20, s. 173–188.

SKOK, P. (1971–1974): *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. I–IV, Zagreb: JAZU.

SPASOJEVIĆ, M. (2013): Antroponimija u Andrićevom romanu „Na Drini ćuprija". U: B. Tošović (ur.), *Andrićeva ćuprija* / *Andrićs Brücke*. *Andrić-Initiative 6*. Grac: Institut za slavistiku Univerziteta „Karl Franc"; Beograd: Beogradska knjiga; Banja Luka: Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske, s. 869–892.

SPASOJEVIĆ, M. (2014): Komizam antroponima i kognomena u delima Branka Ćopića. U: B. Tošović (ur.), *Lirski*, *humoristički i satirički svijet Branka Ćopića*, knj. 3, *Ćopićevo modelovanje realnosti kroz humor i satiru*. Grac: Institut za slavistiku Univerziteta „Karl Franc"; Banja Luka: Narodna i univerzitetska biblioteka, s. 347–360.

STANIĆ, R. (1997): *Živo blago*. Beograd: Portal.

STOŠIĆ, J. (2009): Imenoslov „Nečiste krvi" Bore Stankovića. U: A. Savić Grujić, N. Bogdanović (ur.), *Imenoslovi srpskih pisaca*. Pisci i jezik 2. Niš: Centar za naučna istraživanja SANU i Univerziteta u Nišu, s. 61–77.

ŠĆEPANOVIĆ, M. (1997): *Imenoslov valjevske Petnice*. Beograd: Institut za srpski jezik SANU.

ŠĆEPANOVIĆ, M. (2000): Zoonimija podjavorskih sela I (Pitanje termina. Pristup klasifikaciji. Zoonimija). *Srpski jezik*, V/1–2, s. 595–623.

ŠĆEPANOVIĆ, M. (2002): Zoonim kao onomastički termin. *Srpski jezik*, VII/1−2, s. 321–327.

ŠĆEPANOVIĆ, M. (2003): Srpska onomastička terminologija. *Svet reči*, XV–XVI, s. 14–16.

ŠĆEPANOVIĆ, M. (2019): Onimi pod lupom lingvostilistike. *Srpski jezik*, XXIV/1−2, s. 127−134.

ŠIMUNOVIĆ, P. (1976): Ime u funkciji književnoga djela. Primijenjeno na osobnim imenima romana „Pastir Loda". *Onomastica jugoslavica*, VI, s. 241–252.

ŠIMUNOVIĆ, P. (1985): Od Antigone do Štefice Cvek. *Naša prezimena*: *porijeklo*, *značenje*, *rasprostranjenost*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, s. 232–253.

ŠKALJIĆ, A. (1973): *Turcizmi u srpskohrvatskom – hrvatskosrpskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.

VOLEJNÍK, R. (2016): Živočichové a rostliny v názvech českých hraných filmů. *Acta onomastica*, LVII, s. 120–126.

VOLEJNÍK, R. (2017): Toponyma v názvech českých hraných filmů. *Acta onomastica*, LVIII, s. 150–157.

WARCHOŁ, S. (2007): *Słownik etymologiczno-motywacyjny słowiańskiej zoonimii ludowej*, Tom I. Bawoły. Byki. Konie. Woły. Lublin: Wydawnictwo Uniwerstytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

ŽUGIĆ, R. (2004): Motivisanost zoonima i njihov odnos prema ličnim nadimcima i ličnim imenima. *Južnoslovenski filolog*, LX, s. 177–192.

ZE SRBSKÉ LITERÁRNÍ ONOMASTIKY:
JMÉNA SAMCŮ TURA DOMÁCÍHO (BOS TAURUS)
V BÁSNICKÉ SBÍRCE RADENKA STANIĆE *ŽIVÝ POKLAD*

Článek se věnuje použití vlastních jmen samců tura domácího (*Bos taurus*) v básnické sbírce *Živý poklad* (1997) Radenka Staniće. Autor v literárním textu použil pro popis volů, krav a dalších hospodářských zvířat na farmě skutečná jména chovného dobytka. Cílem této studie bylo vytvořit seznam zoonym, která jsou zde použita jako jména samců hovězího dobytka, prozkoumat, podle jakých principů autor při výběru zoonymických jednotek postupoval, a také jejich stylistické funkce. Analýza ukázala, že inventář jmen použitých pro voly se skládá z: (1) tradičních vlastních jmen, která se objevují v lexikogragických zdrojích i v onomastickém výzkumu, který v dané oblasti doposud proběhl; (2) z moderních vlastních jmen, která vznikla vlivem městské kultury, filmu, literatury a komiksů. Za pozornost stojí především to, jakým způsobem se moderní zoonymie prolíná s tradiční venkovskou. Stylistické funkce vlastních jmen volů je dosaženo na významové rovině – jména přispívají ke komickému pohledu na svět a k jazykověkulturnímu přesahu básní.

Klíčová slova
zoonyma; tradiční zoonyma; moderní zoonyma; literární onomastika; stylistická funkce; jména samců tura domácího (*Bos taurus*)

Milka Nikolić
milkanik75@gmail.com
Filološko-umetnički fakultet
Jovana Cvijića bb
34000 Kragujevac
SERBIA